Бо қарори Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 1 ноябри соли 2006, №496
тасдиқ шудааст

Барномаи давлатии
тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадрҳои роҳбарикунандаи
Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳисоби занону духтарони лаёқатманд
барои солҳои 2007 - 2016

Асосҳои қонунҳ ва меъёрии ҳуқуқии таҳияи Барнома

Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 марти соли 2005, №89, "Дар бораи кафолатҳои давлатии баробарҳуқуқии мардону занон ва имкониятҳои баробари амалигардонии онҳо", Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 декабри соли 1999 № 5 "Дар бораи тадбирҳои баланд бардоштани мақоми зан дар ҷомеа", Нақшаи чорабиниҳо доир ба иҷрои дастуру супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки 7 марти соли 2006 дар мулоқот бо намояндагони занони мамлакат дода шуданд (аз 13 марти соли 2006, банди 17).

Омилҳое, ки дар асоси онҳо Барномаи давлатӣ таҳия шудааст

Агарчи расман дар Тоҷикистон ҳеҷ гуна маҳдудият нисбати занон вуҷуд надорад ва ба онҳо ҳуқуқҳои бо мардон баробар дода шудааст, аммо дар доираи татбиқи ҳуқуқии занон барои ишҷоли мансабҳои роҳбарикунанда дар ҷумҳурӣ аз нерӯи зан пурра истифода карда намешавад.

Барои ноил шудан ба баробарҳуқуқии воқеии мардон ва занон дар нисбати тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадрҳои роҳбарикунанда як қатор монеаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва афкори умумро бартараф кардан зарур аст;

-сиёсати давлатиро оид ба тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадрҳои роҳбарикунанда аз ҳисоби занону духтарони лаёқатманд ба стратегияи умумии тараққиёти Тоҷикистон ва ба ҳамаи барномаҳои давлатии асосии мамлакат ворид кардан зарур аст;

-барои ноил шудан ба баробарҳуқуқии воқеии мардон ва занон дар хусуси тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадрҳои роҳбарикунанда, инкишоф додани ҳамкории иҷтимоии байни давлат ва ҷомеаи шаҳрвандӣ, инчунин ба ҷараёни мазкур ҷалб намудани имкониятҳои ташкилотҳои ғайриҳукуматӣ зарур аст.

Мақсадҳои асосии Барнома

Муайян намудани сиёсати дарозмуддати давлатӣ оид ба таъмини ҳуқуқҳо ва имкониятҳо доир ба тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадрҳои роҳбарикунандаи кишвар аз ҳисоби занону духтарони лаёқатманд;

-таъмини ҳуқуқи баробари мард ва зан ҳангоми пешниҳод ва таъин намудан ба вазифаҳои роҳбарикунанда;

-таъмини шароити ҳаматарафаи таълимҳо

-ҷалби бештари духтарон ба таісил ба синфіои 10-11;

-омода кардани шароити зист ва бо стипендия таъмин намудани духтарон-донишҷӯёни мактабіои олҳ.

Вазифаіои асосии Барнома

Таъмини іуsуsіо ва кафолати баробари иштироки занон дар іалли ѕабули ѕароріо, иштироки бевоситаи оніо дар идораи давлат, сиёсат ва іимояи іуsуsіои гражданҳ;

-фароіам овардани шароит барои ташаккули донишу касб, маіорату малака, бедор намудани іисси масъулият ба вазифаи ишҷолкарда, тарбияи ахлосҳ ва муіаббат ба Ватан;

-ташаккул ва мустаікам намудани тамоюли мусбии арзишіо дар байни духтарон ва занон, беітар кардани кор дар мактаб ва оила, зиёд намудани масъулияти мактаб ва оила нисбати тарбияи фарзандон;

-ташаккул ва инкишофи асосіои илмию назариявҳ, методҳ ва иттилоотию таілилҳ нисбати таъмини аслии имкониятіо барои тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадріои роібарикунанда аз іисоби занону духтарони лаёѕатманд.

Натиҷаіои ниіоие, ки аз татбиѕи Барнома ба даст меоянд

Пойдор гаштани сиёсати Президент ва давлати Тоҷикистон дар байни занон. Фаъол гардидани занон, іиссагузории бевоситаи оніо дар бунёди ҷомеаи демократҳ, іуѕуѕбунёд ва дунявҳ;

-ташаккули механизми тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадріои роібарикунанда аз іисоби занону духтарони лаёѕатманд;

-ташаккули механизми іамкории давлат бо ташкилотіои ҷайриіукуматҳ, инчунин дастгирии ташкилотіои ҷамъиятии занон;

-васеъ гаштани инфраструктура ва хадамоти иҷтимоии занон;

-пурsувват ва воseҳ гаштани асосiои илмию назариявҳ, методҳ ва иттилоотию таiлилии сиёсати давлатҳ нисбати тарбия, интихоб ва йобайогузории кадрiои роiбарикунандаи кишвар аз iисоби занону духтарони лаёsатманд;

-беiтар гардонидани шароити кор ва истироiати занон.

Ийрокунандагон ва шахсони масъули чорабиниiои Барнома

Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Iукумати Йуміурии Тойикистон, Раёсати хизмати давлатии назди Президенти Йуміурии Тойикистон, вазоратiои молия, меiнат ва iифзи ийтимоии аiолҳ, маориф, фарiанг, тандурустҳ, кишоварзҳ, корiои хорийҳ, корiои дохилҳ, иsтисод ва савдои Йуміурии Тойикистон, Кумитаи давлатии омори Йуміурии Тойикистон, кумитаiои кор бо йавонон ва дини назди Iукумати Йуміурии Тойикистон, Агентии назорати маводи нашъаовари назди Президенти Йуміурии Тойикистон, маsомоти ийроияи маiаллии iокимияти давлатҳ, Академияи илмiои Йуміурии Тойикистон, ташкилотiои ҷайриiукуматии Йуміурии Тойикистон.

Буйети Барнома

Маблаҷи умумҳ барои амалҳ намудани Барнома таи солiои 2007-2016 630 iазор сомониро ташкил медиiад.

Барои соли 2008 110 iазор сомонҳ

Барои соли 2009 58 iазор сомонҳ

Барои соли 2010 60 iазор сомонҳ

Барои соли 2011 62 iазор сомонҳ

Барои соли 2012 64 iазор сомонҳ

Барои соли 2013 66 iазор сомонҳ

Барои соли 2014 68 iазор сомонҳ

Барои соли 2015 70 iазор сомонҳ

Барои соли 2016 72 iазор сомонҳ пешбинҳ гардидааст.

-Маблаҷiои иловагҳ аз буйети маsомоти ийроияи маiаллии iокимияти давлатҳ ва манбаъiои ҷайрибуйетҳ йалб карда мешавад.

Манбаъiои молиявҳ

Буйети давлатии Йуміурии Тойикистон, буйетiои вазоратiо, буйетiои маsомоти ийроияи маiаллии iокимияти давлатҳ, манбаъiои ҷайрибуйетҳ.

Ташкили назорати молиявӣ ва раванди татбиқи Барнома

Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон.

I. Зан ва сиёсат

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти вазъияти имрӯзаи сиёсӣ, иқтисодӣ ва хусусиятҳои фарҳангиву анъанавӣ барномаи беҳгардонии шароити кор ва зиндагии занон, амалӣ кардани баробарҳуқуқии мард ва зан таҳия шудааст. Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон баробарҳуқуқӣ ва озодии занонро пурра кафолат медиҳанд.

Раванди демократӣ ва гузариш ба иқтисоди бозорӣ барои мардон ва занон озодии васеи сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангӣ муҳайё намуда, барои ифода ва ҳаллу фасли проблемаҳояшон имконият ба вуҷуд овард. Дар баробари ин ҳоло ҳам рушди озоди иқтисодию сиёсӣ, фарҳангию таълимӣ бинобар фаъолияти нобаробари сохторҳои гуногун имкониятҳои баробарро барои мардон ва занон таъмин намекунад. Аз ин рӯ, барои ноил шудан ба баробарҳуқуқии мардон ва занон аз тариқи ислоҳоти сиёсӣ ва аз роҳи татбиқи тадбирҳои мушаххас, ки ба беҳбуди вазъи занон мусоидат мекунад, дахолати давлатӣ лозим аст.

Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 декабри соли 1999 №5 "Дар бораи тадбирҳои баланд бардоштани мақоми зан дар ҷомеа" дар таъмини иштироки васеи занон дар ҳаёти ҷамъиятӣ ва идоракунии давлат нақши муҳим бозид.

Ин ҳуҷҷати муҳим ҳамчун раҳнамо барои таҳия ва қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи кафолатҳои давлатии баробарҳуқуқии мардону занон ва имкониятҳои баробари амалигардонии онҳо", қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 августи соли 1997 №383 "Дар бораи баъзе чораҳои беҳтар намудани тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандон ва кори ҳуқуқӣ дар ҷумҳурӣ", аз 8 августи соли 2001 №391 "Дар бораи Барномаи давлатии "Самтҳои асосии сиёсати давлатӣ оид ба таъмини ҳуқуқу имкониятҳои баробари мардон ва занон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2001-2010", аз 30 апрели соли 2004 №196 "Дар бораи ворид намудани иловаҳо ба Барномаи давлатии "Самтҳои асосии сиёсати давлатӣ оид ба таъмини ҳуқуқу имкониятҳои баробари мардон ва занон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2001-2010", аз 31 октябри соли 2005 №421 "Дар бораи Барномаи давлатии "Тарбияи ватанпарастии ҷавонони Тоҷикистон барои солҳои 2006-2010", аз 3 марти соли 2006 №94 "Дар бораи тасдиқи Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ мусоидат намуд, ки мақсади онҳо ба беҳдошти вазъи иҷтимоию иқтисодӣ ва фарҳангию маънавии оилаҳо, баланд бардоштани мақоми зан дар ҷомеа, иштироки фаъолонаи онҳо дар идоракунии давлат, тайёр намудани кадрҳои болаёқату донишманд аз ҳисоби духтарон, баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии занон ва беҳгардонии вазъи сиҳатии модару кӯдак равона карда шудаанд.

Сиёсат оид ба таъмини ҳуқуқ ва имкониятҳои баробари мардон ва занон қисми таркибии сиёсати давлатии мамлакат мебошад, ки он дар Барномаи давлатии "Самтҳои асосии сиёсати давлатӣ оид ба таъмини хуқуқу имкониятҳои баробари мардон ва занон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2001-2010" ва Қонуни

Ҷуміурии Тоҷикистон "Дар бораи кафолатіои давлатии баробаріуѕуѕии мардону занон ва имкониятіои баробари амалигардонии оніо" возеіу равшан инъикос ёфтааст.

Проблемаіои беігардонии шароити кори занон, тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадріои роібарикунанда аз іисоби занону духтарони лаёѕатманд іамеша дар маркази диѕѕати Президенти Ҷуміурии Тоҷикистон Э.Ш.Раімонов ѕарор доранд. Тоҷикистон дар байни кишваріои ИДМ яке аз аввалиніо шуда Конвенсияіои байналхалѕӣ "Дар бораи баріам додани іама гуна шакліои таъбизи занон" (ѕарори Шӯрои Олии Ҷуміурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 1993, №831), "Дар бораи іуѕуѕіои сиёсии зан"-ро (ѕарори Шӯрои Олии Ҷуміурии Тоҷикистон аз 14 майи соли 1999, №769) ба тасвиб расонд.

Имрӯз барои ба дараҷаи стандартіои ҷаіонӣ амалӣ намудани тадбиріои андешидаи Іукумати Ҷуміурии Тоҷикистон ҷомеа ба шахсиятіои сатіи баланди ахлоѕӣ, фикру ҷисми солим, эісоси баланди ватанпарастӣ ва худогоіии милли дошта, меінатдӯсту ботахаммул, масъулиятшиносу фаъол ва созандаю эҷодкор ниёз дорад. Тарбияи чунин шаірвандон вазифаи давлат, ҷомеа ва оила мебошад.

Ин аѕида дар маърӯзаи Президенти Ҷуміурии Тоҷикистон Э.Ш.Раімонов дар мулоѕот бо намояндагони занони ҷуміурӣ, ки моіи марти соли 2006 доир гардид, зикр шуд. Дар замина супориш дода шуд, ки барнома доир ба тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадріои роібарикунандаи кишвар аз іисоби занону духтарони лаёѕатманд таіия карда шавад.

Сиёсати давлатӣ оид ба тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадріо аз іисоби занону духтарони лаёѕатманд маҷмӯи тадбиріо ва амалиёти мушаххасу іадафманде мебошад, ки ба баробаріуѕуѕии шахсӣ, иҷтимоӣ ва вусъати имкониятіои оніо дар интихоби роііои іаётӣ мусоидат мекунанд. Бояд дарк кард, ки баробаріуѕуѕии сиёсӣ бо баробаріуѕуѕии шахсӣ, иҷтимоӣ, фаріангӣ ва иѕтисодӣ зич алоѕаманд буда, як бахши баробаріуѕуѕии мард ва зан мебошад.

Муайян ва бартараф кардани монеаіои іуѕуѕӣ, иѕтисодӣ, сиёсӣ, фаріангӣ, таълимӣ ва дигар омиліое, ки садди роіи таъмини баробаріуѕуѕии воѕеӣ мегарданд, яке аз вазифаіои муіими давлат ба іисоб мераванд.

Барои ноил шудан ба іадафіои боло принсипіои зерин бояд ба инобат гирифта шаванд:

- дар масъалаи ҷобаҷогузории кадріои роібарикунанда дар іама гуна маѕомоти давлатӣ ҷиіати гендерӣ дар назар дошта шавад. Кӯшиш ба харҷ дода шавад, ки иштироки баробари занон дар фаъолияти маѕомоти марказӣ ва маіаллӣ іавасманд ва таъмин гардад. Ба баробарии занон дар таъин, интихоб ва пешбарӣ кардан ба вазифаіои баланд дар маѕомоти иҷроия, намояндагӣ ва судӣ муваффаѕ бояд шуд;

- асосіои іуѕуѕии маідудкунии гендерӣ аз байн бурда шаванд;

- такмил додани ѕонуніо, ворид кардани тағйиру иловаіое, ки имконияти ҷалби занонро ба идоракунии давлат васеъ мекунанд;

- истифода бурдани имкониятіои дастгирии давлатии заніо дар сиёсат ва ҷобаҷогузории кадріо;

- ташкил кардани махзани маълумот ва дар он ҷой додани иттилоот дар бораи занони комёбу ѕобилиятнок, ташаббускору таҷрибаи роібарӣ дошта. Ин гуна сифатіо дар мавриди таъин, интихоб шудан ва ё пешбарӣ кардан ба вазифаіои роібарикунанда меъёр шуда метавонад. Муіимаш он аст, ки дар ин іолат ба фаъолияти занони роібар баіои объективона дода шавад;

- шарти муіими пешравии занон дар сиёсат ин баланд бардоштани сатіи фаріанги сиёсии оніо мебошад. Бе ташаккул додани фаріанги сиёсӽ масъалаи нобаробарии гендериро дар сиёсат аз байн бурдан ҷайриимкон аст;

- дигар шарти мухими пешравии занон дар сиёсат ин баланд бардоштани сатіи дониш дар мактабіои таісилоти умумӽ ва олӽ мебошад. Масъалаи ба мактаб фаро гирифтани духтарон, бештар йалб кардани оніо дар синфіои 10-11 мактабіои таісилоти умумӽ яке аз масъалаіои муіимтарин дар роіи таъмини іуsуsіо ва имкониятіои тарбия, интихоб ва йобайогузории кадріои роібарикунанда аз іисоби занон ва духтарони лаёsатманд мебошад;

-бо маsсади ташкили захираи кадрии амалкунанда лозим аст, ки дар Донишкадаи такмили ихтисоси хизматчиёни давлатии Йуміурии Тоҷикистон барномаи таълими алоіида барои тайёр кардани кадріои роібарикунанда аз іисоби йавондухтарон ташкил карда шавад.

Іадафи асосии сиёсати давлатӽ бояд бештар аз он иборат бошад, ки барои заніо ва мардон имкониятіои баробар дастрас бошанд.

Имрӯзіо дар сохторіои давлатӽ, вазорату идораіо, корхонаю муассисаіо шумораи занон зиёд гардида, дар вазифаіои гуногун пурмаісул меінат карда истодаанд. Маълумотіо нишон медиіанд, ки дар соіаіои кишоварзӽ, тандурустӽ, илму фаріанг, маориф, соіаи хизматрасонии ахборотию іисоббарорӽ зиёда аз нисфи кормандонро занон ташкил мекунанд.

Дар натиҷаи амалӽ гаштани Фармони Президенти Йуміурии Тоҷикистон аз 3 декабри соли 1999 №5 "Дар бораи тадбиріои баланд бардоштани маsоми зан дар йомеа" шумораи занон дар іайати роібарикунандаи іамаи зинаіои идоракунии давлатӽ зиёд шуд. Соли 2005 занон 7,6 фоизи іайати роібарикунандаи маsомоти идоракунии давлатӽ, 8,1 фоизи кормандони вазоратіо ва кумитаіои давлатӽ, 13,8 фоизи іайати роібарикунандаи Дастгоіи иҷроияи Президенти Йуміурии Тоҷикистонро ташкил доданд. Тамоюли мусбати зиёд шудани намояндагии занон дар іайата сохторіои іокимияти иҷроия ва маsомоти худидоракунии шаірак ва деіот - йамоатіо низ хуб арзёбӽ мешавад. Соли 2005 чор нафар зан раиси шаір ва ноіия шуда кор мекарданд. 26,9 фоизи раисони йамоатіо ва 27,4 фоизи муовинони раисони шаіру ноіияіоро занон ташкил медоданд. То 1 июли соли 2006 аз 15718 нафар кормандони дар мансабіои давлатии хизмати давлатӽ фаъолиятдошта, 3767 нафарашон занон мебошанд, ки он 24 фоизро ташкил медиіад.

Вале занон іамчун роібар аксаран дар зинаіои поён ва миёнаи идоракунӽ, дар вазифаіои сардорони шӯъбаіою идораіои вазоратіо ва кумитаіои давлатӽ ва дар сатіи йудогонаи давлатӽ фаъолият мекунанд.

Дар парламенти Йуміурии Тоҷикистон аз іисоби заніо як нафар ба сифати муовини раис ва ду нафар ба сифати раисони кумитаіои Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Йуміурии Тоҷикистон кору фаъолият менамоянд. 4 нафар зан узви Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Йуміурии Тоҷикистон мебошанд. Дар іайати Раёсати Іукумати Йуміурии Тоҷикистон як зан дохил аст. 5 нафар зан ба іайси раисони судіо фаъолият доранд.

Таілили гендерии кормандони іамаи шохаіои іокимияти давлатӽ нишон медиіад, ки дар ин сохторіо намояндагии мардон ва занон баробар нест.

Маідуд будани дастрасии занон ба йараёни sабули sароріо дар іама зинаіо йамъиятро аз истифодаи пурраи таҷрибаи иҷтимоии занон ва худи занонро аз имконияти пешниіод кардан, іимоя намудани манфиатіояшон дар он соіаіое, ки мардон

афзалият доранд, маiрум мекунанд. Мардон бошанд наметавонанд манфиати занонро баробари худи онiо ифода намоянд.

Ташкилотiои ҷайриiукуматӽ дар кори йалб кардани занони Тоӣикистон ба фаъолиятя йамъиятӽ ва раванди демократикунонии йомеа наѕши калон доранд.

Нобаробарии гендерӽ махсусан дар деiот равшан зоiир мегардад .ва бинобар сабаби бад будани воситаiои алоѕа, нарасидани иттилоот, кам будани муоширати ва равуои занони деiот, сатiи пасти зиндагӽ ва омилiои дигар ин нобаробариро боз iам амиѕтар мегардонад.

Сабабiое, ки монеаи пешравии занон дар кори роiбарӽ мегарданд:

- баъзе одатiои динию миллие, ки наѕши занонро дар йомеа маiдуд месозад. ИН пеш аз iама нобаробарии таѕсими вазифаiо байни марду зан дар оила ва тарбияи фарзандон мебошад. Корiои оила, тарбияи фарзандон ба пуррагӽ ба зиммаи зан бор аст. Аз ин рӯ зан ваѕт намеёбад, ки донишу малакаи худро сайѕал ва инкишоф диiад. Ин бошад монеаи йиддии пешравии занон дар ишҷоли мансаб мегардад;

- занон нисбати мардон омодагии психологии нисбатан суст барои муборизаи сиёсӽ доранд;

- афкори омма нисбати зан, махсусан занони роiбар, "сахтгир" ва "кунӣков" аст. Намуди зоiирӽ, iаёти шахсӽ, оилавӽ мавзӯи омӯзиши атрофиён ѕарор мегирад. Дар шарѕ бошад мафiуми оила, махсусан барои занон мафiуми муѕаддас аст. Аз ин рӯ ѕисми зиёди занiо йуръат намекунанд, ки вориди сиёсат шаванд.

Барои он ки санадiои меъёрии iуѕуѕӽ, барномаiои давлатию соiавӽ оид ба баланд бардоштани маѕоми зан дар йомеа сари ваѕт ва бо сифати баланд ийро гарданд, бояд муносибат нисбати зан ба куллӽ таҷйир дода шавад.

Барои мукаммал гардонидани сиёсати давлатии кадрiо, махсусан тарбия, интихоб ва йобайогузории кадрiои роiбарикунанда аз iисоби занону духтарони лаёѕатманд дар Йумiурии Тоӣикистон бояд чунин чорабиниiо амалӽ карда шавад;

- андешидани тадбирiо барои тайёр намудани кадрiои роiбарикунанда дар заминаи расму оинiои пешѕадами миллӽ ва замонавӽ бо истифодаи осори пурарзиши илмӽ, адабӽ, таърихӽ ва динӽ;

-таiияи барномаiои муштарак аз йониби вазоратiои тандурустӽ, маориф, Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Iукуматп Йумiурии Тоӣикистон дар масъалаiои сиiатии модару кӯдак, танзими оила, тарҷиби тарзи iаёти солим;

-таiия намудани дастурiо барои роiбарон-кормандони iамаи соiаiо, бахусус маѕомоти iифзи iуѕуѕ, тандурустӽ ва савдо оид ба одоби муошират, iусни гуфтор, iифзи саломатӽ, муiити зист;

-мунтазам ташкил намудани курсiои такмили ихтисоси занони роiбар ва йалби бештари онiо ба омӯзиши фанiои сиёсӽ ва роiбарикунанда дар Донишкадаи такмили ихтисоси хизматчиёни давлатии Йумiурии Тоӣикистон;

-муайян намудани талаботи йорӽ ва дурнамо доир ба кадрiо аз iисоби занон, даѕиѕ намудани соiаи тарбияи мутахассисон дар алоѕамандӽ бо муассисаiои таълимӽ, татбиѕи чораiо оид ба бештар йалб намудани кадрiои йавон дар iайати маѕомоти давлатӽ;

-гузаронидани ташхиси гендерӽ оид ба сиёсати кадрии давлат дар iама соiаiои iаёти йамъиятӽ ва дар iамин асос интихоб намудани занону духтарони лаёѕатманд барои таълими минбаъда дар маркази таълими сарварон;

- мустаiкам намудани алоѕаи мактаб ва оила;

-муsаррар намудани имтиёзio ба оилаiои камбизоате, ки фарзандони sобилиятноку ташкилотчҳ тарбия менамоянд;

-зина ба зина бартараф намудани бекорҳ дар байни занон;

-нашри маводio, мasолаву очеркio оид ба фаъолияти занони барӯманд, ташаббускору кордон ва лаёsати фавsулоддадошта;

-дастгирҳ ва рушди муассисаiои тарбиявию фароҷатҳ барои наврасону йавондухтарони боистеъдод;

-таъсиси iарчҳ бештари марказiои компютерҳ, интернет ва алоsаи электронҳ барои духтарон бо маsсади пайваст намудани онio ба йаiони муосир барои омӯзиши тайрибаи сарварии йавондухтарони хорийи кишвар;

-хоста гирифтан ва тайёр намудани кадрiои роiбарикунанда аз iисоби духтарони лаёsатманд, вобаста ба майлу раҷбати онio ба соiа ва ихтисоси дилхоiашон.

II. Зан ва ийтимоиёт

Iоло занон воsеан iам дар бозори меiнат наsш ва маsоми сазовор доранд. Агар ин аз як йиiат мустаsилияти иsтисодии онiоро таъмин намояд, аз дигар тараф аз нигоiи ийтимоҳ, нафаsа, хизмати босифати тиббҳ, таъмини хонавода мустаsил мешаванд. Iамаи ин дар ниiоят ба инкишофи шахсияташон мусоидат мекунад.

Бо вуйуди ин iанӯз iам занон ва йавонон ба проблемаи бекорҳ мувойеi iастанд. Бинобар ба тарбияи фарзанд машҷул будан ба кор даромадан боз iам душвор аст. Занон дар йумлаи умумии бекорони расман сабтшуда 54,5 фоизро ташкил медиiанд. Вазъияти йавонзанони 20-25 солаи sобили кор боз iам мушкил аст. Онio розианд, ки ба iар кори камдаромад машҷул бошанд. На iамаи занони бекор ёрдампулҳ мегиранд. Аз ин имтиёз танio онiое бархурдоранд, ки расман ба рӯйхати бекорон даромадаанд. Масъалаи iунаромӯзии занон суст амалҳ мешавад. Дар давраи илму технологияiои пешsадам занон бояд касбiои замонавиро ёд гиранд.

Имрӯз дар Тойикистон шабакаи васеи муассисаiои касбию техникҳ фаъолият доранд. Iар кас метавонад касбу iунари дилхоiашро омӯзад. Iоло меъёру стандартiои нави таълимҳ йорҳ шуда истодааст. Аз йумла, меъёрiои миллҳ ба стандартiои йаiонҳ наздик ва мутобиs мегарданд.

Агар таркиби фарогирии хонандагонро ба мактаб аз рӯи йинсият таiлил намоем, маълум мешавад, ки аз синфи 1 то синфи 8 таносуби бачаiо 52,3 фоиз ва духтарон 47,7 фоизро ташкил медиiад. Баъд дар синфiои 9-11 ин раsам бештар тафовут пайдо мекунад. Масалан, таносуби фарогирии бачаiо ва духтарон 60 ба 40 фоизро ташкил медиiад.

Iамин тариs, чунин iолат дар ниiоят ба таносуби дохилшавии духтарон дар мактабiои олҳ бетаъсир намемонад. Аз йумла агар фоизи дохилшавии писарон дар iудуди 70-73 фоиз бошад, пас дохилшавии духтарон 27-30 фоиз аст. Фарsият, яъне нобаробарии гендерҳ баъди хатми мактабiои олҳ боз iам калон мешавад. Мисол, дар аспирантура ва докторантура таносуби мардону занон 70 ба 30 фоиз аст. Таносуби номзадiои илм баробари 74 ба 26 фоиз мебошад. Агар докторiои илмро sиёс кунем 95 ба 5 фоиз мебошад. Аз сад доктор iамагҳ 5-6 нафараш зан аст. Заноне, ки ба кори илмию тадsиsотҳ, лоiиакашию конструкторҳ машҷуланд, iамагҳ 18 фоизро ташкил медиiанд.

Дар ояндаи наздик бо назардошти гуфтаiои боло дар соiаи маориф иsдомiои зерин амалҳ гардонида шавад:

- сатіи маълумотнокии мардону занон іадалимкон баробар карда шавад;
- кам шудани шумораи духтарон дар синфіои болоҳ, хусусан дар деіот боздошта шавад;
- номувозинатии байни духтарону писаронро дар мактабіои олҳ аз байн бубарем;
- шумораи духтаронро барои гирифтани ихтисосіои соіаи кишоварзҳ, муіандисҳ, іисобу информатика, іуѕуѕ ва табиатшиносҳ, энергетика, геология зиёд намоем;
- риояи сиёсати гендерҳ таѕозо мекунад, ки іуйиати "Стратегияи миллии фаъолгардонии занон дар Тоиикистон" таіия карда шавад.

Давлат ба масъалаи беідошти рӯзҷору оиладории шаірвандон пайваста эътибор медиіад. Дар сурати воіиди асосии сиёсҳ будани шахсият оила воіиди ийтимоии йомеа мебошад. Іуѕуѕіои марду зан дар оила баробар аст. Инро Конститутсия ва Кодекси оилаи Йуміурии Тоиикистон кафолат медиіад. Дастрасии шаірвандон ба хизматрасонии тиббҳ ва маориф баробар аст. Таілили гендарҳ нишон медиіад, ки далеліои табъизи йинсҳ дар нисбати таѕсими молу мулки хонавода ба назар намерасад. Занон фаѕат дар мавридіое аз таѕсими молу мулк маірум мешаванд, ки аѕди никоі надоранд. Маіз іамин вобастагии иѕтисодҳ аз шавіар заніоро аз имконияти интихоби озодонаи фаъолияти иѕтисодҳ ва гирифтани маълумоти дилхоі маірум мекунад.

Ваѕтіои охир шумораи таваллуди фарзандон аз никоіи ѕайди давлатҳ надошта афзоиш дорад, ки дар натиыа фарзандон ва худи модарон аз бисёр іуѕуѕу имтиёзіо маірум мемонанд. Давлат барои модарон іуѕуѕ додааст, ки дар давраи іомиладорҳ ва пеш аз таваллуд рухсатии пулакҳ гиранд. Ҷайр аз ин баъди сесолагии кӯдак низ рухсатии бемузд дода мешавад ва он ба собиѕаи кориаш іамроі мегардад. Дар шароити иѕтисоди бозорҳ бошад, баъзе ширкатіои хусусҳ іангоми ба кор гирифтан іолатіои биологии занонро баназар мегиранд, ки ин іам табъиз нисбати зан аст.

Зарур аст, ки ба сиіатии модару кӯдак дар маймӯъ эътибор дода шавад. Зеро ки сиіатии зан омили асосии муіайё сохтани шароит барои ноил шудан ба баробаріуѕуѕии занону мардон, тавсеаи имкониятіо ва озодии доираи фаъолияти оніо мебошад.

Дар ниіоят ѕайд кардан лозим аст, ки таъмини іуѕуѕіои гендерҳ вазифаи таніо давлат набуда, иырои он ба іамаи аъзои йомеа вобастагҳ дорад. Бо кӯшишіои іамайониба мо метавонем сиёсати давлатиро дар мавриди тарбия, интихоб ва йобайогузории кадріо аз іисоби занон дар іамаи соіаіо іаллу фасл намоем.

Барномаи давлатии тарбия, интихоб ва ҷобаҷогузории кадрҳои роҳбарикунандаи ЧТ аз ҳисоби занону духтарони лаёқатманд барои солҳои 2007 - 2016